

א ראש השנה – 6 בלבט

התכנית השבועית – סיום סוגיות הכבוד – כבוד הורים, כבוד הרב, כבוד תורה – עד סוף דף ל"ג ע"ב.
ולכבוד ט"ו בשבט הקרב ובא – קובץ מקורות, בעיקר דברי אגדה, על האילנות.

א. ראש השנה לאילנות

למדו את המשניות, עם הפרשנים:

- ↔ לאילו מטרות משמש ראש השנה לאילנות?
- ↔ מה ההבדל בינו ובין אחד בתשרי, המשמש ראש השנה גם לשמיטין, יובלות, נטיעה וירקות?
- ↔ 'בארבעה פרקים העולם נדון' – למה דווקא במועדים אלה? מה משותף להם? ומי מהם יוצא דופן?

משנה ראש השנה פרק א

(א) אַרְבַּעָה רֵאשֵׁי שָׁנִים הֵם. בְּאֶחָד בְּנִסָּן רֵאשֵׁי הַשָּׁנָה לְמַלְכִים וְלְרִגְלִים. בְּאֶחָד בְּאֵלוּל רֵאשֵׁי הַשָּׁנָה לְמַעֲשֵׂר בְּהֵמָה. רֵבִי אֶלְעָזָר וְרֵבִי שְׁמַעוֹן אוֹמְרִים, בְּאֶחָד בְּתִשְׂרִי. בְּאֶחָד בְּתִשְׂרִי רֵאשֵׁי הַשָּׁנָה לְשָׁמַיִם וְלַיּוֹבְלוֹת, לְנִטְיָעָה וְלִירְקוֹת. בְּאֶחָד בְּשֶׁבֶט, רֵאשֵׁי הַשָּׁנָה לְאֵילָן, כְּדַבְּרֵי בֵּית שְׁמַאי. בֵּית הַלֵּל אוֹמְרִים, בְּחַמְשָׁה עֶשֶׂר בּוֹ:
(ב) בְּאַרְבַּעַה פְּרָקִים הָעוֹלָם נִדוֹן, בְּפֶסַח עַל הַתְּבוּאָה, בְּעֶצְרַת עַל פְּרוֹת הָאֵילָן, בְּרֵאשֵׁי הַשָּׁנָה כָּל בְּאֵי הָעוֹלָם עוֹבְרִין לְפָנָיו כְּבָגֵי מְרוֹן, שְׁנֵאֲמַר (תהלים לג) הַיּוֹצֵר יַחַד לִבָּם, הַמְבִּיֵן אֶל כָּל מַעֲשֵׂהָם. וּבְחַג גְּדוּלָּה עַל הַמַּיִם:

הרמב"ם, פירוש המשניות:

ארבעה ראשי שנים הם באחד בניסן ראש השנה כו' - למלכים, רוצה בו למלכי ישראל. וזאת התועלת היא לענין השטרות, לפי שכיון שיכנס יום אחד מניסן נחשוב לו שנה יתירה על מנינם. ולרגלים, רוצה בו כי הרגל שבזה החדש הוא ראשון לרגלים, והתועלת בזה כי העיקר אצלינו מה שאמר השם לא תאחר לשלמו אינו עובר עד שיעברו עליו שלשה רגלים, ור' שמעון אומר כו' וחג המצות תחילה כדי שיהיו על הסדר, והוא ענין אמרו בכאן לרגלים. ואינה הלכה. וכיון שעבר עליו רגל אחד ולא הביא קרבנותיו למקדש עובר בעשה והוא אמרו ובאת שמה והבאתם שמה עולותיכם. ותועלת ידיעת תחילה למעשר בהמה, כדי שלא יוציא המעשר מן הנולדים בשנה זו עם הנולדים בשנה שלאחריה, ועוד נבאר זה במסכת בכורות:
ואמרו ר"ה לשנים, רוצה בו למנין היצירה, והתועלת בו לידיעת מנין השטרות גם כן:
לשמיטין וליובלות, אע"פ שדיני היובל אינן מתחילין אלא מיום העשירי לתשרי, לפי שאמר השם יתברך ביום הכפורים תעבירו שופר וגו', אבל מראשית השנה מתחיל חשיבותה ומסתלק העבודה מן העבדים, כדבר השם יתברך וקדשתם את שנת החמשים שנה. ולנטיעה, הוא דבר השם שלש שנים יהיה לכם ערלים ובשנה הרביעית יהיה כל פריו וגומר. והוא שאם נטע אדם נטיעה קודם יום ראשון מתשרי, למ"ד יום עלתה לו שנה כמו שנתננו העיקר בפרק ב' ממסכת שביעית ותהיה השנה הנכנסת שניה. ואני אמשול לך זה בענין האילן הזה שנטעוהו בט"ו באב בשנת כ"ה תחשוב שארית שנת כ"ה שנה ראשונה, ושנת כ"ו שנה שניה, ושנת כ"ז שנה שלישית והם שני ערלה, אבל לא יסתלק דין הערלה עד ט"ו בשבט משנת כ"ח, וכמו כן דיני נטע רבעי לא יסתלק מזה האילן עד ט"ו בשבט משנת כ"ט, וזהו אמרם ופירות נטיעה זו אסורין עד ט"ו בשבט, אם לערלה ערלה אם לרבעי רבעי, וכבר קדמנו דיני הערלה ונטע רבעי במקומן. ולירקות ולאילן, זה התועלת למה שקדם מן העיקרים בסדר זרעים אין מעשרין מן החדש על הישן. וענייני המעשרות גם כן ישתנו בשנים במעשר שני ומעשר עני כמו שביארנו לשם:

ר' עובדיה מברטנורא על המשנה:

ולנטיעה - אם נטע אילן ארבעים וחמשה יום קודם אחד בתשרי, שהם שתי שבתות לקליטה, שהנטיעה נקלטת בשתי שבתות, ושלישים יום אחר הקליטה להחשב שנה, דשלישים יום בשנה חשובים שנה, הרי ארבעים וחמשה יום, כשיגיע אחד בתשרי מונין לה שנה שנה משנות הערלה, ולתשרי של שנה האחרת מונין לה שנה שלישית, ולאחר שנה שלישית כשיגיע אחד בתשרי של שנה רביעית, אם חנטו בנטיעה זו פירות, עדיין הם אסורים משום ערלה, שאע"פ שתשרי ראש השנה לנטיעה, חמשה עשר בשבט ראש השנה לאילן וזה כבר נעשה אילן, לפיכך אין שנתו מתחדשת לצאת מידי ערלה עד חמשה עשר בשבט, ומשם ואילך אם יחנטו בו פירות הם תורת רבעי עליהן לאכלן בירושלים, ובחמשה עשר בשבט לשנה הבאה יצאו מידי רבעי פירות החונטים בה מכאן ואילך:

ולירקות - למעשר ירק, שאין תורמין מן הירק שנלקט לפני ראש השנה על הירק הנלקט לאחר ראש השנה: ראש השנה לאילן - לענין מעשר פירות, שאין מעשרין פירות אילן שחנטו קודם שבט על שחנטו לאחר שבט, דבאילן אזלינן בתר חנטה. אי נמי נפקא מינה לענין שנה שלישית של שמיטה שנוהג בה מעשר עני, שאותן פירות שחנטו מראש השנה של שנה שלישית עד שבט דנין אותן כפירות של שנה שניה שעברה, ונוהג בהן מעשר ראון ומעשר שני, ומשבט ואילך נוהג בהן מעשר ראשון ומעשר עני:

ב. דיחויי אילנות

- 1 ⇐ מהו המשל ומה הנמשל בדברי ר' אלעזר בן עזריה? האם הם תואמים זה לזה?
 ⇐ השוו לתהלים פרק א', במה דומה ובמה שונה לירמיה פרק י"ז? (והאם מתאים יותר לדברי ר' אב"ע?)
 לשאלת היחס בין חכמה למעשה, כדאי להיזכר במה שלמדנו בערב פתיחת השנה – תלמוד גדול או מעשה גדול, במסכת קידושין דף מ ע"ב, 'וכבר היה רבי טרפון'.

משנה אבות פרק ג, משנה יז:

רבי אלעזר בן עזריה אומר, אם אין תורה, אין דרך ארץ. אם אין דרך ארץ, אין תורה. אם אין חכמה, אין יראה. אם אין יראה, אין חכמה. אם אין בינה, אין דעת. אם אין דעת, אין בינה. אם אין קמת, אין תורה. אם אין תורה, אין קמת. הוא היה אומר, כל שחכמתו מרבה ממעשיו, למה הוא דומה, לאילן שענפיו מרבין ושרשיו מעטין, והרוח באה ועוקרתו והופכתו על פניו, שנאמר (ירמיה יז), והיה כערער בערבה ולא יראה כי יבוא טוב ושכן חררים במדבר ארץ מלחה ולא תשב. אבל כל שמעשיו מרבין מחכמתו, למה הוא דומה, לאילן שענפיו מעטין ושרשיו מרבין, שאפלו כל הרוחות שבעולם באות ונושבות בו אין מזיזין אותו ממקומו, שנאמר (שם), והיה כעץ שתול על מים ועל יובל ישלח שרשיו ולא יראה כי יבא חם, והיה עלהו רענן, ובשנת בצורת לא ידאג, ולא ימיש מעשות פרי:

- 2 שני המקורות הבאים עוסקים בשאלת יחסו של הקב"ה לצדיקים.
 ⇐ מהן השאלות התאולוגיות העומדות בבסיס כל אחד מהמדרשים?
 ⇐ מהו ההבדל העקרוני בין התשובות?
 ⇐ מדוע נמשלו צדיקים לאילן דווקא? אלו תכונות של האילן מודגשות בכל מדרש?

קהלת רבה פרשה ה, יג:

אמר ר' ברכיה: משל למה הדבר דומה, למלך שהיה לו פרדס ומסרו לבנו, כל זמן שהיה בנו עושה רצונו היה המלך רואה איזו נטיעה יפה בעולם ושותלה בפרדס של בנו, וכל זמן שלא היה בנו עושה רצונו רואה איזו

נטיעה יפה ומשובחת בפרדס והיה עוקרה. כך המלך זה הקב"ה הפרדס זה העולם, ויש אומרים אלו ישראל, כל זמן שהם עושים רצונו של הקב"ה רואה איזה צדיק באומות העולם כגון יתרו רחב ורות וכגון אנטונינוס מביאו ומדבקו בישראל, וכל זמן שאין עושין רצונו רואה איזה צדיק יש בישראל ומסלקו מהם:

בבלי קידושין דף מ' ע"ב

אמר רבי אלעזר ברבי צדוק: למה צדיקים נמשלים בעולם הזה - לאילן שכולו עומד במקום טהרה ונופו נוטה למקום טומאה, נקצץ נופו כולו עומד במקום טהרה. כך הקדוש ברוך הוא מביא יסורים על צדיקים בעולם הזה כדי שיישרו העולם הבא, שנאמר 'והיה ראשיתך מצער ואחריתך ישגה מאד'. ולמה רשעים דומים בעולם הזה - לאילן שכולו עומד במקום טומאה ונופו נוטה למקום טהרה, נקצץ נופו כולו עומד במקום טומאה. כך הקדוש ברוך הוא משפיע להן טובה לרשעים בעולם הזה כדי לטורדן ולהורישן למדרגה התחתונה, שנאמר 'יש דרך ישר לפני איש ואחריתה דרכי מות':

3 הסעודה כסיטואציה של מבחן

בבלי תענית דף ה' ע"ב [עם תרגום בסוגריים מרובעים]

רב נחמן ורבי יצחק הוו יתבי בסעודתא [היו יושבים בסעודה] אמר ליה רב נחמן לרבי יצחק: לימא מר מילתא [יאמר מר דבר] אמר ליה: הכי אמר רבי יוחנן אין מסיחין בסעודה, שמא יקדים קנה לושט ויבא לידי סכנה.

בתר דסעוד [אחרי סעוד] אמר ליה: הכי אמר רבי יוחנן יעקב אבינו לא מת. אמר ליה וכי בכדי ספדו ספדנייא וחנטו חנטייא וקברו קברייא [ספדו הסופדים וחנטו החונטים וקברו הקברנים] ? אמר ליה: מקרא אני דורש, שנאמר 'ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם ה' ואל תחת ישראל כי הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ שבים' - מקיש הוא לזרעו, מה זרעו בחיים אף הוא בחיים.

אמר רבי יצחק: כל האומר רחב רחב מיד נקרי. אמר ליה רב נחמן: אנא אמינא [אני אומר] ולא איכפת לי! אמר ליה: כי קאמינא [כשאמרת] [התכוונתי] בידועה ובמכירה [ובמזכיר את שמה].

כי הוו מיפטרי מהדדי אמר ליה ליברכן מר [כשנפרדו זה מזה, אמר לו: יברכנו מר] אמר ליה: אמשול לך משל למה הדבר דומה, לאדם שהיה הולך במדבר והיה רעב ועיף וצמא, ומצא אילן שפירותיו מתוקין וצילו נאה ואמת המים עוברת תחתיו. אכל מפירותיו ושתה ממימיו וישב בצילו, וכשביקש לילך אמר: אילן אילן במה אברכך? אם אומר לך שיהו פירותיך מתוקין - הרי פירותיך מתוקין. שיהא צילך נאה - הרי צילך נאה, שתהא אמת המים עוברת תחתך - הרי אמת המים עוברת תחתך, אלא יהי רצון שכל נטיעות שנוטעין ממך יהיו כמותך. אף אתה במה אברכך, אם בתורה הרי תורה אם בעושר הרי עושר אם בבנים הרי בנים, אלא יהי רצון שיהו צאצאי מעיך כמותך:

פירוש רש"י
שמא יקדים קנה - כשיוציא הקול נפתח אותו כובע שעל פי הקנה, ונכנס בו המאכל ומסתכן, ולפיכך לא אומר לך כלום, מאכל ומשתה הולך דרך הושט:
הכי גרסינן לימא לן מר מידי - ולא גרסינן חד לחבריה:
לא מת - אלא חי הוא לעולם:
בכדי - וכי בחנם ספדו ספדיא וחנטו חנטייא דכתיב ביה (בראשית ג) ויחנטו (אותו) ויספדו (לו):
מקרא אני דורש - והאי דחנטו חנטייא סבורים היו שמת:
מה זרעו בחיים - כשהוא מקבץ את ישראל מארץ שבים החיים הוא מקבץ, שהן בשבי, שהמתים אינן בשבי:
אף הוא בחיים - שיביאנו בגולה כדי לגאול את בניו לעינינו, כמו שמצינו במצרים וירא ישראל וגו', ודרשינן ישראל סבא, ודחנטו חנטייא נדמה להם שמת, אבל חי היה:
כל האומר רחב רחב מיד נקרי - נעשה בעל קרי: לא איכפת לי - איני חושש:
ביודעה - היינו נמי מכירה:
כי הוו מיפטרי - רב נחמן מרב יצחק:
והיה צילו נאה - שזה צריך לאדם עייף לנוח תחתיו:
ופירותיו מתוקין - לרעב:
ואמת המים - לצמא:

- ↔ הסעודה כסיטואציה של מבחן: מה היחס בין רב נחמן לרבי יצחק? ומה היחס בין רבי יצחק לרבי יוחנן? (בדקו באנציקלופדיה לחכמי התלמוד או בחוברת תנאים ואמוראים)
- ↔ נסו לפענח את פשר דברי התורה הלא-שגרתיים, בלשון המעטה, שמביא ר' יצחק.
- ↔ מי ברך את מי כשנפרדו? ומדוע?

4

קהלת רבה פרשה ה, כ: [מתורגם לעברית]

כאשר יצא מבטן אמו ערום ישוב ללכת כשנא' (קהלת ה', יד) - גניבא אמר: לשועל שמצא כרם והיה מסוייג מכל פנותיו, והיה שם נקב אחד ובקש להכנס בו ולא היה יכול, מה עשה, צם שלשה ימים עד שכחש ותשש ונכנס באותו הנקב, ואכל ושמן, רצה לצאת ולא יכול היה לעבור, חזר וצם שלשה ימים אחרים עד שכחש ותשש וחזר למה שהיה, ויצא. כשיצא הפך פניו והסתכל בו, אמר: כרם כרם, מה טוב אתה ומה טובים פירותיך, וכל מה שיש בך יאה ומשובח, ברם מה הנאה יש ממך, כפי שאדם נכנס אליך כך הוא יוצא. כך הוא העולם הזה.

- ↔ במשל זה נמשל העולם הזה לכרם: מהו הנמשל?
- ↔ במה מתאים מדרש זה לרוחו של ספר קהלת, כפי שלמדנו בדף ההנחיה של שבוע שעבר?
- ↔ נסו להעמיד מול גישה זו תפיסות אחרות ביהדות - עם מה בכל זאת יוצא השועל מן הכרם, או האדם מן העולם?

5

בבלי תענית דף כ"ג ע"א [מתורגם לעברית]

אמר רבי יוחנן: כל ימיו של אותו צדיק [חוני המעגל] היה מצטער על מקרא זה 'שיר המעלות בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחולמים' אמר, מי ישנו שישן שבעים שנים בחלומו? יום אחד היה הולך בדרך, ראה אותו האיש שהיה נוטע חרוב. אמר לו: עד כמה שנים טוען פירות? אמר לו: עד שבעים שנה. אמר לו: ברור לך שתחיה שבעים שנה?! אמר לו: אני מצאתי עולם בחרוביו, כפי ששתלו לי אבותי כך אני שותל לבני. ישב ואכל לחם, באה לו שינה, נם. בא גל עפר (רש"י: סלע) וכסהו מעין, וישן שבעים שנים. כשקם, ראה אותו האיש שהיה מלקט ממנו, אמר לו: אתה הוא ששתלת אותו? אמר לו: בן בנו אני. אמר לו: שמע מינה שישנתי שבעים שנה. ראה את אתונו שילדה לו רמכי רמכים. הלך לביתו, אמר להם: בנו של חוני המעגל מי קיים? אמרו לו: בנו לא, בן בנו ישנו. אמר להם: אני הוא חוני המעגל, ולא האמינו לו. הלך לבית המדרש, שמע לחכמים שאומרים 'שמועה זו נהירה לנו כבשני חוני המעגל, שכשהיה נכנס לבית המדרש, כל קושיה שהיתה לרבנן היה פותר אותה' אמר להם: אני הוא. לא האמינו לו ולא עשו לו כבוד כראוי לו. חלשה דעתו, ביקש רחמים ומת. אמר רבא: זהו שאומרים האנשים, או חברותא או מיתותא.

- ↔ המדרש בנוי מסיפור בתוך סיפור: חוני והאיש הנוטע, וחוני שישן שבעים שנה. מה המסר של כל אחד מהם?
- ↔ כיצד מגדיר את המסר רבא? מדוע לדעתו הצטער חוני ומת? נסו להציע גם הסברים אחרים.
- ↔ הצורך בשמירת העולם לדורות הבאים הוא צורך בוער בימינו.
- ↔ ראו גם: **דברים פרק כ, פסוקים יט-כ:** כיצד ניתן לפרש את הביטוי 'כי האדם עץ השדה'?

קהלת רבה פרשה ט:

בשעה שברא הקב"ה את אדם הראשון נטלו והעבירו על כל אילנות גן-עדן, אמר לו: ראה מעשי כמה נאים ומשובחים הם, כל מה שבראתי – בשבילך בראתי. תן דעתך שלא תחריב ותקלקל את עולמי, שאם קלקלת- אין מי שיתקן אחרריך.

ג. עץ הדעת

שני המקורות שלהלן מעלים השערות שונות לגבי זהותו של פרי עץ הדעת. ← אלו תכונות של עץ הדעת מודגשות בכל אחת מהדעות? אלו תכונות מיוחדות לכל פרי? האם המדרשים מסכימים ביניהם על תכונות אלו?

בבלי סנהדרין דף ע"א-ע"ב

'ויחל נח איש האדמה ויטע כרם' - אמר רב חסדא אמר רב עוקבא, ואמרי לה מר עוקבא אמר רבי זכאי: אמר לו הקדוש ברוך הוא לנח: נח לא היה לך ללמד מאדם הראשון שלא גרם לו אלא יין, כמאן דאמר אותו אילן שאכל ממנו אדם הראשון גפן היה, דתניא: רבי מאיר אומר אותו אילן שאכל אדם הראשון ממנו גפן, היה שאין לך דבר שמביא יללה לאדם אלא יין. רבי יהודה אומר: חטה היה, שאין התינוק יודע לקרוא אבא ואימא עד שיטעום טעם דגן. רבי נחמיה אומר: תאנה היה שבדבר שקלקלו בו נתקנו, שנאמר 'ויתפרו עלה תאנה'.

ראשית רבה פרשה טו, ז:

[עם תרגום בסוגריים מרובעים]

מה היה אותו האילן שאכל ממנו אדם וחוה? ר' מאיר אומר: חטים היו, כד לא הוה בר נש דיעה אינון אמרין לא אכל ההוא אינשא פיתא דחיטי מן יומי [כשאין לאדם דעת אנו אומרים: לא אכל אותו האיש פת חיטים מימיו]. רבי שמואל בר ר' יצחק בעי קמי [שאל לפני] רבי זעירא, אמר לו: אפשר חטים היו? אמר לו: הין [כן]. אמר לו, והכתיב 'עץ' ? אמר לו: מתמרות היו כארזי לבנון.

אמר רבי יעקב בר אחא: איתפלגון [נחלקו] רבי נחמיה ורבנן, רבי נחמיה אמר: 'המוציא לחם מן הארץ' - שכבר הוציא לחם מן הארץ, ורבנן אמרי: 'מוציא לחם מן הארץ' - שהוא עתיד להוציא לחם מן הארץ, שנאמר (תהלים עב) 'הי פסת בר בארץ' ...

רבי יהודה בר אלעאי אמר: ענבים היו, שנאמר (דברים לב) 'ענבימו ענבי רוש אשכולות מרורות למו' אותן האשכולות הביאו מרורות לעולם.

רבי אבא דעכו [של עכו] אמר: אתרוג היה, הדא הוא דכתיב [זהו שכתוב] (בראשית ג) 'ותרא האשה כי טוב העץ וגו' אמרת צא וראה איזהו אילן שעצו נאכל כפריו, ואין את מוצא אלא אתרוג.

רבי יוסי אומר: תאנים היו, דבר למד מענינו: משל לבן שרים שקלקל עם אחת מן השפחות כיון ששמע השר טרדו והוציאו חוץ לפלטין [לארמון], והיה מחזר על פתחיהן של שפחות ולא היו מקבלות אותו, אבל אותה שקלקלה עמו פתחה דלתיה וקבלתו. כך בשעה שאכל אדם הראשון מאותו האילן טרדו הקב"ה והוציאו חוץ לגן עדן והיה מחזר על כל אילנות ולא היו מקבלין אותו, ומה היו אומרים לו, אמר רבי ברכיה: הא גנב דגנב דעתיה דברייה, הדא הוא דכתיב [זה גנב, שגנב דעת בוראו, זהו שכתוב] (תהלים לו) 'אל תבואני רגל גאווה' - רגל שנתגאה על בוראו 'ויד רשעים אל תנידני' לא תיסב מני עלה [לא תטול ממני עלה]. אבל תאנה שאכל מפירותיה פתחה דלתיה וקבלתו, הדא הוא דכתיב [זהו שכתוב] 'ויתפרו עלה תאנה'.

מה היתה אותה התאנה? רבי אבין אמר: ברת שבע דאמטיית ז' ימי אבלא לעלמא [בת שבע (זן של תאנה) שהביאה שבעה ימי אבל לעולם] רבי יהושע דסכנין בשם ר' אלעזר אמר: ברת עלי דאמטיית אליתא לעלמא [בת עלי, שהביאה מספד ובכי לעולם].

רבי עזריה ורבי יהודה בר סימון בשם ר' יהושע בן לוי אמר: חס וחלילה לא גילה הקדוש ב"ה אותו אילן לאדם ולא עתיד לגלותו, ראה מה כתיב (ויקרא כ) 'ואשה אשר תקרב אל כל בהמה וגו', אם אדם חטא בהמה

מה חטאת, אלא שלא תהא בהמה עוברת בשוק ויאמרו זו היא הבהמה שנסקל פלוני על ידה, ואם על כבוד תולדותיו חס המקום על כבודו על אחת כמה וכמה אתמהא

ד. המנהג להתפלל על אתרוג לט"ו בשבט

ר'יוסף חיים מבאגדאד כתב בספרו תפילה מיוחדת לט"ו בשבט, וכך נימק את דבריו:

לשון חכמים, סימן ל"ו

שיש קבלה אצל חכמי אשכנז ז"ל שצריך לבקש ביום ט"ו בשבט בפרטות על האתרוג שיזדמן לישראל אתרוג טוב

וכך היא התפילה:

<p>מתוך: ר' אליהו לופס- פיוט לט"ו בשבט יום ט"ו שְׁבֵט הַנְּהַדָּר רֵאשִׁית פְּרָחֵי סְמֵדָר לֹא תִצְמַח הָאֶרֶץ דְּרָדָר פִּי אִם פְּרִי עֵץ הָדָר</p>	<p>ויהי רצון מלפניך ה' אלוהינו ואלוהי אבותינו, שתברך כל אילנות האתרוג להוציא פרותיהם בעתם ויוציאו אתרוגים טובים יפים ומהודרים ונקיים מכל מום. ולא יעלה בהם כל חזזית, ויהיו שלמים ולא יהיה בהם שום חסרון, ואפילו עקיצת קוץ, ויהיו מצויים לנו ולכל ישראל אחינו בכל מקום שהם לקיים בהם מצוות נטילה עם הלולב בחג הסוכות שיבוא עלינו לחיים טובים ולשלום, כאשר ציוויתני בתורתך על ידי משה עבדך: ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפות תמרים וענף עץ עבות וערבי נחל. ויהי רצון מלפניך ה' אלוהינו ואלוהי אבותינו שתעזרנו ותסייענו לקיים מצווה זו של נטילת לולב והדס וערבה ואתרוג כתיקונה בזמנה בחג הסוכות שיבוא עלינו לחיים טובים ולשלום בשמחה ובטוב לבב, ותזמין לנו אתרוג יפה ומהודר ונקי ושלם וכשר כהלכתו.</p> <p>ויהי רצון מלפניך ה' אלוהינו ואלוהי אבותינו שתברך כל מיני האילנות ויוציאו פרותיהם בריבוי שמנים וטובים, ותברך את הגפנים שיוציאו ענבים הרבה שמנים וטובים, כדי שיהיה היין היוצא מהם מצו לרוב לכל עמך ישראל לקיים בו מצוות קידוש ומצוות הבדלה בשבתות וימים טובים, ויתקיים בנו ובכל ישראל אחינו מקרא שכתוב: לך אכול בשמחה לחמך ושתה בלב טוב ייניך כי כבר רצה אלוהים את מעשיך [קהלת ט', ז]. (ויאמר): באתי לגני אחותי כלה אריתי מורי עם בשמי אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי אכלו רעים שתו ושכרו דודים [שיר השירים ה', א]. יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי</p>
---	--

↔ איך נתפס ט"ו בשבט אצל ה'בן איש חי'? האם יש לזה מקור במקורות הקודמים?

↔ מה היחס שיכול להיות בין ט"ו בשבט ובין סוכות?

הרחבה: עיינו בתלמוד, מסכת ראש השנה דף י"ד עמוד א'. מהי המחלוקת לגבי אתרוג? איך זה מסביר את מעשהו של ר' עקיבא? האם זה מסביר על אופיו של האתרוג? [על אופיו של האתרוג ראו גם סוכה ל"ה עמוד א'].

ר' צבי אלימלך מדינוב מסביר את המנהג כך:

בני יששכר, מאמרי חודש שבט, מאמר ב אות ב'

ר"ה השנה "לאילן", לא אמר "לאילנות" כמו באינך, יש לרמז מה ש קבלנו מרבותינו להתפלל בט"ו בשבט על אתרוג כשר ויפה ומהודר שיזמין הש"י בעת המצטרך למצוה, כי הנה זה היום אשר עולה השרף באילנות, והוא כפי הזכות של כ"א מישראל, הנה מה טוב ומה נעים שיתפלל האדם ביום ההוא ראשית יסוד הצמיחה שיזמן לו הש"י לעת המצטרך את פרי עץ ההדר. והנה תפלתו תעשה פירות, וזה שרמז התנא באומר לשון יחיד "לאילן" להורות על האילן המיוחד המבואר בתורה למצוה

ר צבי אלימלך מדינוב

אדמו"ר חסידי. נפטר בשנת תר"א.

